

Ülevaade Eestis 2005.a. toimunud tähtsamatest kergejõustikuvõistlustest

(EKJL vaateleja aruannete põhjal)

Vaatlejad tegutsesid 53 võistlusel (kõik Eesti Meistri- ja Karikavõistlused, GP sarja etapid, TV-10 Olümpiastarti finaaletapid, esmakordselt Heitjate seeriavõistluse kõik etapid, kõik Eestis toimunud rahvusvahelised kergejõustikuvõistlused. Võistlustest 26 toimus Tallinnas, 7 Rakveres, 5 Tartus, 4 Valgas ja Türil, 3 Haapsalus, 1 Kärđlas, Pärnus, Raplas ja Muhumaal.

Võistluste planeerimine ja võistlusjuhendid, võistlusteks valmistumine

Hooaja kergejõustikuvõistlused olid jaotatud nii, et ilma ei jäänud ükski võistluskorras staadion ja spordihall. Võistluste planeerimine peaks aga olema läbimõeldum ja otstarbekam, lähtudes eelkõige konkreetse võistluse läbiviimise praktilistest võimalustest ühel või teisel staadionil/hallis. Nii oli Eesti noorte klubide KV läbiviimine Tallinna Spordihallis võrreldes Lasnamäe Kergejõustikuhalliga mõttetult tülikas ja aeganõudev, finantskaalutlustel viidi Kadrioru staadionilt mujale Eesti MV ja Balti maavõistlus. Säärane lahendus võis hetkeolukorras olla küll otstarbekaim, kuid põhimõtteliselt väär, sest Kadrioru staadioni, meie oludes unikaalseid, tehnilisi võimalusi peaks taoliste võistluste tarbeks kindlasti ära kasutama. Kohtunikekogu juhatus on EKJL sekretariaadile esitanud oma ettepanekud järgmise hooaja võistluste planeerimiseks.

Võistlusjuhendid olid üldiselt toimivad. Ebaloogiline on Eesti Klubide KW II liiga juhend, mis tuleks kindlasti ümber töötada, sest ei stimuleeri võistkonna võistlust, mis peaks olema karikavõistluste eesmärk. Pärnu „Kalevi“ näide, mil 2004.a. pääses naiskond Katrin Käärti toel esiliigasse, kuid tänavu loobus seoses Katrin Käärti välisvõistlustega seal osalemisest.

Seoses Silva Rahneli lahkumisega muutusid olematuks kõik segadused, arusaamatused ja riiud EKJL sekretariaadi võistlusbaaside valdajate ja kohtunike vahel. Uus võistluste peakorraldaja Silvi Kask suutis lühikese ajaga nii-öelda „käigupealt“ luua usaldusliku ja tõise

suhte peakohtunike, vaatlejate, baaside valdajate ja kõigi teistega. Juhtkonna vahetusega EKJL-s kaasnes selguse ja äärmise korrektsuse kehtestamine kohtunike tasude kättesaamisel, mis eelmisel aastal tekitas asjatuid pingeid ja mõttetuid arusaamatusi. Kokkuvõtteks on võistlusteks valmistumine muutunud palju sihipärasemaks ja eesmärgistatumaks, tänu täpsete „mängureeglite“ kehtestamisele ja neist kinnipidamisele saab iga osapool segamatult ja hästi oma ülesandeid täita.

Ajakavad, ülesandmised

Ajakavad vastasid võistlusmäärustele ja enamasti ka spordibaasi võimalustele, siiski tuli mõningatel võistlustel ajakava pisut korrigeerida, mida tehti üldjuhul korrektselt (halvaks erandiks Eesti noorte KV Tallinna Spordihallis (peakohtunik Martin Parro), kus ajakava muudatustest teatati lubamatult hilja.

Ajakavad esitati peakohtunike poolt üldiselt õigeaegselt, kuigi ajavahemik kalendri valmistamisest ajakavade esitamiseni on äärmiselt napp. Kuigi enamiku esitatud ajakavu vaatasid üle EKJL kohtunikekogu juhatuse liikmed, sattus aastaraamatusse mitu Tartu võistluste ajakava, mille autorit pole seni suudetud tuvastada ja mis kuigi vastasid võistlusmäärustele, oleksid pidanud olema palju kompaktsemad ja läbimõeldumad (Eesti noorsoo- ja juunioride MV, Klubide KV I liiga). EKJL vaatlejate osa ajakavade koostamisel on kahjuks olematu. Ka pole aruannetes praktiliselt ühtegi ettepanekut ajakavade paremaks ja huvitavamaks tegemiseks.

Võistlusteks ülesandmised ja ülesandmistes muudatuste tegemine on endiselt probleemiks. Kui eelülesandmised on EKJL-i sekretariaadis Enn Endjärve poolt korrektselt läbitöötatud ja kontrollitud, stardiprotokollid koostatud, läheb suur mahavõtmiste ja muudatuste arv (sageli peale ettenähtud tähtaega) eeltöö segamini. Enamat saab nende probleemidega tegemisel soovida ka võistluste sekretariaadilt.

Kõigil võistlustel ei suudetud ka käesoleval hooajal Määrust 142.4 (edasine osalemisõiguse minetamine seoses põhjendamatu mitteosalemisega alla millele võistleja oli üles antud) rakendada. Probleemi lahendamiseks tuleb tõhustada sekretariaadi ja registreerimis-teenistuste koostööd.

Sekretariaadi töö

Mitmel viimasel hooajal on valdava enamuse võistluste peasekretärideks olnud Regina Nurk ja Terje Tarve, kelle panust ja töö hulka on võimatu vääriliselt hinnata, samas on väga tihe võistlusgraafik ning suvehooaja praktiliselt pidev lähetustes viibimine viinud teatud rutiini tekkimiseni, pidevalt korduvad ühed-samad probleemid – järjest suurenev viimase hetke muudatuste arv ülesandmises, pidevad hädad printerite ja paljundusmasinatega, paljudes kohtades ebasobivad töötingimused (ülerahvastatud töökoht Lasnamäe Kergejõustikuhallis koos fotofiniši, informaatori ja tabloojuhiga; „läbikäiguhoov“ Türi staadionil; akendeta „punker“ Kadrioru staadionil jne.), on põhjustanud sekretariaadi töös kohatist lohakust („toodetud“ dokumente tavaliselt ei kontrollita, mis viis oluliste vigadeni punktiarvestuses Balti matšil Tartus ja noorte klubide KV Türil; lubamatult palju oli pisivigu informatsiooni sisestamisel TV-10 Olümpiastarti mitmevõistluse finaaletapil ja Eesti A ja B klassi MV Rakveres. Vajaka on jäänud ka töö organiseerimisest ja planeerimisest, informatsiooni ei töödelda vastavalt vajaduselevald suvalises järjekorras, ülipingeline töö pärsib tihti suhtlemist kaaskohtunikega, praktiliselt pole toimunud alasekretäride instrueerimisi, ning Eesti A ja B klassi MV toodeti esimesel päeval „kirbukirjas“ protokolle kuhu fotofiniškohtunikel polnud vähimatki võimalust tulemusi kirjutada. Koondprotokollide valmistamisel on peajagu ees Valga (Raul Lepik). Sekretariaadi töö laabus hästi võistlustel, kus põhitegijatel olid abiks Helen Mast, Mare Paluots ja Margit Randaru. Alates järgmisest hooajast tuleb hakata võistlustele määrama peasekretäre, kes oleksid vabad arvutioperaatori kohustustest ning tegeleksid töö kavandamise ja korraldamisega ning avaliku suhtlusega.

Tseremooniad, autasustamine, informatsioon, pressiteenistus, reklaam

Võistluste avatseremooniad olid lõppenud hooajal mõistlikult suhtestatud pealtvaatajate arvuga: kui pealtvaatajaid vähe – lühike tagasihoidlik, kui pealtvaatajaid palju – piisavalt suurejooneline (Euroopa KV ja teised rahvusvahelised võistlused). Üle pingutati Jumping Galal (pikk ja enamusele arusaamatu allkirjade andmise tseremoonia, mis takistas esimestest aladest osavõtjate vajalikke stardivalmistusi, ning Tallinn 2005-I kus pikk võistlejate tutvustamine (tegelikult „Chryslerite“ reklaam) ja igav sponsorite ettenäitamine põhjustas võistluste alguse viibimise. Autasustamised viidi üldiselt läbi piisava pidulikkusega enamikul juhtudel võistluste käiku oluliselt segamata. Autasustamisel on suurimaks probleemiks

võistlejate soovimatus autasude järele ilmuda, mistõttu tuleb neid informatorite vahendusel korduvalt paluda (mis omakorda meeldib mõnele teadvustajale sedavõrd, et ta muu jutu hoopis ära unustab). Vaatleja aruannetes on positiivselt ära märgitud Euroopa KV (teenistuse juhataja Tiina Konrad ja Rukkilillemängude Lea Skomorillova). Rumalaima autasustamise korraldas „Sporditähht“ Eesti GP finaali ajal oma miilijooksust osavõtjatele, kus sponsoreid nimetati ja nende poolt jagatavat nänni tutvustati nii kaua kui kettaheitjatel kulus kahe võistlusvooru sooritamiseks. Reklaam võistluspaikades oli üldiselt määrustepärane. Rikkumisi esines TV-10 Olümpiasatarti I etapil (korraldaja veel Silva Rahnel) ja Reval Hotel's Cup-il. Autod seespool ringrada ka Tallinn 2005-I ja Eesti GP finaaletapil. Pressiteenistuse ülesandeid täitis enamikel juhtudel sekretariaat. Pressi huvi, eriti noortevõistluste vastu on lahjavõitu. Pressiteenistus töötas hästi Euroopa KV ajal (teenistuse juhataja Annus Kaareste) ja arusaamatult Tallinn 2005-I (Maret Komarova, kellel polnud oma tööülesannetest õrna aimugi, mistõttu tema tegemata jätmised veeresid sekretariaadi õlule, ning meediategelased olid sunnitud hankima võistlusdokumente otse sekretariaadilt). Informaatori töö põhiprobleemiks on omavaheline koostöö, prioriteetide määratlemine ja helitehnika vilets seisund, eriti raadiomikrofonide vilets tööulatus (Türi, Valga, Rakvere). Rakvere GP etapil rääkis Erik Lillo korduvalt vahele startidele ja autasustamisele. Aleksander Tammerti karikavõistlustel heideti liiga suurt show-d tegevatele Aivo Paljasmaale ja Lembitu Kuusele ette üksteisest ülerääkimist. Paljudel võistlustel edastavad informatorid suhteliselt ebaolulist teavet vahetult peale jooksu lõppu, mistõttu ei jõudnud teine informator edastada jooksutulemusi enne järgmise jooksu tutvustamist. Kuigi enamikul võistlustel loobuti tänavu tutvustamisele eelnenud „kõllidest“, tekkis seal kus neid kasutati lubamatuid viivitusi tutvustamisel (GP finaali).

Kohtunikekogude komplekteerimine

Kohtunikekogude komplekteerimisel suuri probleeme ühelgi võistlusel (välja arvatud Heitjate seeriavõistluse etapid) probleeme ei olnud. Väliskohtunike lähetamine ja kohtunike tasustamine toimus EKJL-i sekretariaadi poolt heakskiidetud kohtunikearvestuse ja kulude tabelite alusel, mis välistas kõik arusaamatused. Keeruline olukord tekkis ainult Tartus (Balti maavõistlus, GP Tartu etapp). Kuna Tartus puuduvad suurel osal kohtunikest kehtivad litsentsid ja paljud litsentseeritud kohtunikud ei saanud erinevatel põhjustel osaleda, tuli enamuse pea- ja vanemkohtunikest tuua väljastpoolt Tartut, mis põhjustas kohalikes suur

solvumist (mõned lahusid demonstratiivselt võistlustelt). Säärases õhkkonnas oli võistluste läbiviimine väga keeruline.

Kohtunikudistsipliin ja ohutustehnikanõuete täitmine

Kohtunikudistsipliin ja käitumise suhtes on kõige vähem etteheidetud Valgale, Tallinna kohtunikud suudavad eeskujulikult hakkama saada, kuid enamasti ei viitsi, Rakveres, Kärdlas, Türil on vaja pisut harjutada. Haapsalus vanu aegu meenutada, Tartu olukord on lootusetu. Ohutustehnikale pööratakse terves maailmas järjest suuremat tähelepanu, kahjuks on see Eestis ainult kohtunike mure, mistõttu korra loomine soojenduskatsete ja ka võistluste ajal on keeruline, tekitab konflikte nii võistlejate kui treeneritega. Enam-vähem rahuldavalt on asjaga hakkama saadud kõikjal peale Tartu, kus kohtunike jaoks algab võistlus ikka alles esimese võistluskatsega.

Võistlusbaasid ja kohtunikekogud

Tallinn. Siin toimuvad kõik talvised võistlused, Euroopa KV, Tallinn 2005, GP finaali, Heitjate seeriavõistlus, Aleksander Tammerti auhinnavõistlus, maratoni ja poolmaratoni MV. Kolme sisehalli – Audentese Spordihall, Tallinna Spordihall ja Lasnamäe Kergejõustikuhall varustuse ja võistlusteks ettevalmistusega võib rahule jääda. Võistluste läbiviimiseks on Lasnamäe hall sobivaim, Tallinna hall kipub kitsaks jääma ja Audentese hall on planeeritud eeskätt treeningbaasina. Kadrioru Staadion on vabariigi parim igas aspektis, „Kalevi“ Keskstaadion on aga praktiliselt võistluskõlbmatu. Tallinna kohtunikekogu on võimeline läbi viima iga võistlust, kohtunike valdav enamik on litsentseeritud, suurvõistluste läbiviimisel vajatakse abi kogunud ala pea- ja vanemkohtunike ning starterite näol.

Rakvere. Sai suvehooajal väga suure koormuse ja kandis selle auga välja. Staadion võistlusteks sobiv – kaks kõrgus- ja teivashüppepaika ning kuulisektorit, harjutusväljak. Täiendavaid võimalusi (eriti halva ilma korral) pakub kergejõustikusaal. Inventar ja võistluspaikade ettevalmistus hea. Kohtunikekogu piisavaarvuline, palju tublisid noori, litsentseerimine tehtud.

Valga. Traditsiooniliselt heal tasemel. Staadion ja inventar ka heas korras, võistluspaigad hästi ettevalmistatud. Kohtunikekogu arvukas, hea ettevalmistusega valdav enamik kohtunikke litsentseeritud.

Kärdla. Staadion ja inventar heal tasemel. Hankida tuleks täismöödulised maandumismatid kõrgus- ja teivashüppe tarvis. Kohtunikud litsentseeritud ja asjatundlikud. Kohtunikke piisaval arvul iga võistluse läbiviimiseks.

Haapsalu. Staadion hakkab amortiseeruma (siserada vajunud), kuid veel rahuldaval võistlustasemel. Inventar ja võistluspaikade ettevalmistus hea. Kohtunikekogu arvukas, litsentseeritud, palju tublisid RK kohtunikke, keda aga võistluste ajal millegipärast väga vähe kohal on.

Tartu. Staadion (Ülikoolis st.) põhimõtteliselt võistluskorras (tänavu isegi muru niidetud). Staadionipersonal Eesti suurim, kahjuks ikka veel asjatundmatu (ühe purunenud tõkkelati vahetamiseks Eesti noorsoo ja juunioride MV-l kulus üle 20 minuti). Organiseeritud kohtunikekogu puudub. Kohtunikeks kutsutakse juhuslikke inimesi. Põhimõtteliselt ei taheta rakendada alapeakohtunikke. Suur osa kohtunikke on litsentseerimata, kuid neid rakendatakse teistega võrdselt juhtivatel ametikohtadel, seetõttu lonkab kohtunikudistsipliin ja ohutustehnika mõlemat jalga. Vaatlejate hinnangul ei ole Tartu kohtunikud iseseisvalt võimelised suurvõistlusi läbi viima. Balti maavõistlusega tuldi toime rohkem kui 40 väljastpoolt Tartu kutsutud kohtuniku kaasabil, keda Tartus võeti vastu üpris vastumeelselt.

Türi. Staadioni infrastruktuur väljaarendamata (tribüünid, kohtunike tööruumid). Võistluste läbiviimiseks vajalik inventar olemas. Võistluspaigad korralikult ettevalmistatud. Vasaraheite läbiviimine harjutusväljakul on ohtlik ja sektor „lühike“. Kohtunikekogu piisava suurusega, kuid veel vähese võistluskogemusega. Litsentseerimine kavas läbi viia veel käesoleval aastal. Praegu omavad litsentsi ainult 2 kohtunikku.

Pärnu. Staadion võistluskõlbmatu. Toimusid ainult murdmaajooksu meistrivõistlused, mille läbiviimisega tulid kohtunikud toime. Kohtunikud enamuses litsentseerimata.

Rapla. Võistluskavas staadionit pole. Toimusid murdmaajooksu KV. kohtunikke piisavalt ja tulid üllatavalt hästi toime. Vaja läbi viia litsentseerimine.

Vaatlejate poolt märgitud olulisemad vead kohtuniketegevuses

Balti maavõistlusel Tartus ei suutnud kõrgushüppebrigaad (ala peakohtunik Annely Taul – Valga) määrata naiste kõrgushüppe paremusjärjestust, mistõttu esikoht läks jagamisele ja teisel päeval tuli läbi viia täiendatav autasustamine.

Samal võistlusel tegi sekretariaat (peasekretär Terje Tarve – Tallinn) vea võistkondlike punktide lugemisel, mistõttu karikaid tuli peale autasustamist ja võistkondade ärasõitu postiteel ümber vahetada.

Ebarahuldavalt tegutsenud kohtunikeks on aruannetes mainitud veel Edgar Haavik, Heino Kuusaru, Ilmar Pendre ja Mati Seemen, kuid nende tegevus(etus) ei mõjutanud võistluste käiku.

Vaatlejate poolt antud hinnangud kohtunikele, kellele võistlus oli katsevõistluses RK saamiseks

Egert Juuse	– v.hea/hea/v.hea
Kalle Kõverjalg	– hea/v.hea
Martin Parro	– ebarahuldav
Margus Randaru	– v.hea/hea/v.hea
Raivo Tammeri	– v.hea/v.hea/v.hea

Vaatlejate poolt võistluste parimatena äramärgitud kohtunikud

Andrei Jefimov, Egert Juuse, Moonika Kallas, Heldur Kangro, Ardo Kiirkivi, Tiina Konrad, Styna Lavonen, Raul Lepik, Helen Mast, Riho Meri, Eve Mõttus, Regina Nurk, Ülle Paasoja, Märt Peeduson, VirvePlaasman, Toivo Pruul, Tarmo Rahkama, Hannes Randaru, Tõnu Sõlg, Jaan Vadi, Sirli Välba, Arvo Ütt.

Parimad võistlused

Euroopa karikavõistluste II liiga (55 p.); Rukkilillemängud (53 p.); TV 10 olümpiastarti vabariiklik finaal Rakveres (52 p.); Balti maavõistlus (hallis) (51 p.); Valga GP (51 p.); Eesti sisemeistrivõistlused (50 p.); Reval Hotels Cup 2005 (50 p.); Tallinn 2005, EAA meeting (49 p.) Al-der Tammert sen. 7. rahvusvahelised auhinnavõistlused heidetes (48 p.); Eesti üksikalade meistrivõistlused (48 p.); Venemaa – Baltimaade juunioride maavõistlus (48 p.)

Vaatlejate tööst

Kahjuks kujutab vaatlejate tegevus enamasti vaid võistluste jälgimist ja vahel oluliste vigade märkamisel, ka vahetut sekkumist. Võistluste ettevalmistamisse, ajakavade koostamine, kohtunikekaadri komplekteerimine jne. sekkutakse ainult üksikutel juhtudel. Õnneks ei tulnud vaatlejal tänavu etendada piksevarda rolli peakohtunike ja Silva Rahneli vaheliste pingete maandamisel. Sageli andsid vaatlejad hinnanguid ja arvamusi asjasse süüvimata pealiskaudsete esmamulje alusel. Nii nimetas Endel Susi Tallinn 2005 parimaks kohtunikuks personaliteenistuse juhi Jaan Vadi, kes eelmisel õhtul tuli kohtunike koosolekule 100% ettevalmistatult ja tegi oma tegemata kodutööd rohkem kui 100 kohtuniku ees üle 2 tunni. Ravio Kernet heidab GP finaalis ette korvitüdrukute puudumist, kuid neid ei pidanud võistluste korraldaja vajalikuks ja võimalikuks (korvitüdruid ei rakendatud ka näit Eesti MV). Rein Aule märkis ära Euroopa KV II liiga aruandes vale ala kus oli esitatud protest. Arvestades võistluste kaliibrit on imekspandav, et antud protestiga polnud ta tutvunudki. Arusaamatu on ka paljude vaatlejate numbriliste hinnangute andmise põhimõtte tekstiline hinnang „rahuldav“ kõigub kümnepallilisel skaalal 6-8. Hinnang „hea“ 7-10. Hinnang „tasemel“ 7-9. Hinnang „vähene“ 4-8 jne. Valdav enamus vaatlejaaruandeid on esitatud õigeaegselt kuid osa on peakohtuniku, peasekretäri korraldajate esindaja baasi valdaja allkirjadeta, mistõttu võib oletada, et viimased pole saanud aruandega tutvuda. Eesti noorte murdmaajooksu KV vaatleja Jaan Vadi ei ole käesoleva kokkuvõtte koostamise ajaks aruannet esitanud (15. oktoober 2005.a.).

Kokkuvõtte

Oodatud muudatused EKJL sekretariaadi koosseisus on loonud aluse võistluste korralduse ja läbiviimise parandamiseks, mida lõppenud hooaeg ka tegelikkuses tõestas.

Kohtunikutöö kvaliteedi tagab teoreetiliselt teadmiste ja praktiliste oskuste pidev täiendamine ja arendamine, mille hulgas mitte viimasel kohal koolitus ja atesteerimine ning kohtunikegevuse organisatsiooniline kindlustamine. Selleks palju jõudu Türi, eriti Tarku kohtunikele.